

Toto sú najlepší vedci Slovenska. Dvaja ocenení pôsobia na bratislavských univerzitách	2
Online, bratislavak.sk, 23. 5. 2024, 7:30	
Ráno naživo s JOJ 24	3
Televízia, Ráno naživo s JOJ 24, 23. 5. 2024, 9:33	
V spolupráci s Botanickou záhradou UPJŠ v Košiciach vás pozývame na Podvečer s netopiermi v botanickej záhrade 4	
Online, bratislavskespravy.sk, 23. 5. 2024, 10:14	
Zlyhania štátu v oblasti ľudských práv počas pandémie COVID-19	5
Online, lekarskenoviny.sk, 23. 5. 2024, 15:17	
V spolupráci s Botanickou záhradou UPJŠ v Košiciach vás pozývame na Podvečer s netopiermi v botanickej záhrade 8	
Online, zelenespravy.sk, 23. 5. 2024, 17:10	
Banskobystricko, číslo 21/2024; str. 8	9
Tlač, Banskobystricko, 24. 5. 2024	
Košicko - okolie, číslo 21/2024; str. 13	10
Tlač, Košicko - okolie, 24. 5. 2024	
Košicko, číslo 21/2024; str. 9	11
Tlač, Košicko, 24. 5. 2024	
Košicko, číslo 21/2024; str. 13	12
Tlač, Košicko, 24. 5. 2024	
Gemersko, číslo 21/2024; str. 9	13
Tlač, Gemersko, 24. 5. 2024	
Martinsko, číslo 21/2024; str. 14	14
Tlač, Martinsko, 24. 5. 2024	
Oravsko, číslo 21/2024; str. 5	15
Tlač, Oravsko, 24. 5. 2024	
Liptovsko, číslo 21/2024; str. 8	16
Tlač, Liptovsko, 24. 5. 2024	
Prešovsko, číslo 21/2024; str. 6	17
Tlač, Prešovsko, 24. 5. 2024	
Bardejovsko, číslo 21/2024; str. 14	18
Tlač, Bardejovsko, 24. 5. 2024	
Zvolensko, číslo 21/2024; str. 9	19
Tlač, Zvolensko, 24. 5. 2024	
Levicko, číslo 21/2024; str. 6	20
Tlač, Levicko, 24. 5. 2024	
Nitriansko, číslo 21/2024; str. 8	21
Tlač, Nitriansko, 24. 5. 2024	
Zoológ: Štát zlyháva nielen v prevencii proti medveďom, opatrenia sa v novele výrazne obmedzili	22
Online, hnonline.sk, 24. 5. 2024, 0:00	
Štát nielen v prevencii proti medveďom zlyháva	26
Tlač, Hospodárske noviny, 24. 5. 2024	

Toto sú najlepší vedci Slovenska. Dvaja ocenení pôsobia na bratislavských univerzitách

📅 23. 5. 2024, 7:30, Zdroj: bratislavak.sk, Sentiment: Pozitívny, Téma: Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, Kľúčové slová: Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach

Dosah: 1 735 GRP: 0,04 OTS: 0,00 AVE: 197 EUR

Lucia Biceková • 23 máj 2024, 07:30

Foto: <https://vedanadosah.cvtisr.sk>

Slovensko včera spoznalo svojich najlepších vedcov. Slávnostné odovzdávanie ocenenia Vedec roka Slovenskej republiky za rok 2023 sa uskutočnilo v priestoroch Moyzesovej siene Filozofickej fakulty Univerzity Komenského v Bratislave. Spomedzi 48 nominácií sa laureátmi stalo päť osobností pôsobiacich v rôznych oblastiach vedy a techniky.

Cieľom podujatia a ocenenia je vyzdvihnúť najlepšie kvality a dosiahnuté výsledky vo vede a výskume. „Tohtoroční laureáti patria medzi vedeckú špičku v oblastiach, ako sú kvantové technológie, materiálová veda, strojárské technológie, fyzikálna chémia či umelá inteligencia,“ uvádzajú organizátori.

Laureáti ocenenia Vedec roka SR 2023:

Martin Orendáč - profesor z **Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach** si odniesol ocenenia Vedec roka 2023. Získal ho za významný prínos v oblasti molekulového a nízkorozmerného magnetizmu, za jeho publikačnú činnosť v prestížnych časopisoch a za zavedenie metodiky elektrónovej paramagnetickej rezonancie.

Ivana Šišoláková - doktorka na Katedre fyzikálnej chémie **Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach**, ktorá sa venuje vývoju elektrochemických senzorov na diagnostiku ochorení, si odniesla ocenenie v kategórii Mladá vedecká pracovníčka.

Alexander Schrek - docent pôsobiaci v Ústave technológií a materiálov Strojníckej fakulty Slovenskej technickej univerzity (STU) v Bratislave je uznávaným odborníkom v oblasti technológií tvárnenia. Svoje vedecko-výskumné práce prezentuje na domácej i zahraničnej pôde, podobne tak je orientovaná aj jeho publikačná činnosť. Ocenenie si odniesol v kategórii Inovátor roka.

Igor Farkaš - profesor pôsobiaci na Katedre aplikovanej informatiky Fakulty matematiky, fyziky a informatiky Univerzity Komenského v Bratislave je laureátom v kategórii Osobnosť medzinárodnej spolupráce. Dlhodobo sa venuje umelej inteligencii, kognitívnej vede či výskumu modelov umelých neurónových sietí.

Miloš Mičian - zástupca vedúcej Katedry technologického inžinierstva Strojníckej fakulty Žilinskej univerzity v Žiline si odniesol ocenenia Technológ roka za svoju vedecko-výskumnú činnosť zameranú na zvariteľnosť kovových materiálov a plastov, vysokopevných ocelí a ich správanie pri zvaraní.

Zľava: doc. Ing. Alexander Schrek, PhD.; RNDr. Ivana Šišoláková, PhD.; prof. Ing. Martin Orendáč, DrSc.; doc. Ing. Miloš Mičian, PhD. a prof. Ing. Igor Farkaš, Dr./Zdroj: vedanadosah.cvtisr.sk

Autor: mediak, s. r. o.

Ráno naživo s JOJ 24 [🔗](#)

📅 23. 5. 2024, 9:33, Relácia: **Ráno naživo s JOJ 24**, Stanica: **JOJ 24**, Vydavateľ: **Slovenská produkčná, a.s.**, Sentiment: **Pozitívny**, Téma: **Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach**, Kľúčové slová: **Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach**

[strojový prepis] ...V kategórii *vedec roka* ho získal Martin orendáč z Prírodovedeckej fakulty **univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach** orendáč získal ocenenie za významný vedecký prínos v oblasti molekulového a nízko rozmerného magnetizmu. Laureát priblížil podrobnosti svojej práce aj to, ako fungujú spolu s manželkou, ktorá je takisto vedkyňa...

V spolupráci s Botanickou záhradou UPJŠ v Košiciach vás pozývame na Podvečer s netopiermi v botanickej záhrade

📅 23. 5. 2024, 10:14, Zdroj: bratislavskespravy.sk 🌐, Sentiment: Pozitívny, Téma: Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, Kľúčové slová: UPJŠ

Dosah: 402 GRP: 0,01 OTS: 0,00 AVE: 94 EUR

V spolupráci s Botanickou záhradou **UPJŠ** v Košiciach vás pozývame na Podvečer s netopiermi v botanickej záhrade

V spolupráci s Botanickou záhradou **UPJŠ** v Košiciach vás pozývame na Podvečer s netopiermi v botanickej záhrade.

Program začína o 17:00 prednáškou o netopieroch zameranú na detské publikum. Súčasťou programu budú aj tvorivé dielničky, ukážka kŕmenia netopierov a po zotmení pozorovanie netopierov pri jazierku 🌑

Účastníkov prosíme, aby si doniesli so sebou prenosné svetidlo 🪄

Vstup na podujatie platí podľa bežného cenníka botanickej záhrady – 4€ dospelí a 3€ zľavnený (žiaci, seniori). Detičky do 6 rokov majú vstup zdarma.

Tešíme sa na Vás 😊

@botanical_garden_upjs_kosice

Autor správy a foto netopiere.sk on Facebook V prípade, že ste zaznamenali chybu v príspevku prosím kontaktujte nás cez kontaktný formulár. Ďakujem

Autor: Themeinwp.

Zlyhania štátu v oblasti ľudských práv počas pandémie COVID-19

23. 5. 2024, 15:17, Zdroj: lekarstvenoviny.sk, Sentiment: Pozitívny, Téma: Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, Kľúčové slová: UPJŠ

Dosah: 97 GRP: 0,00 OTS: 0,00 AVE: 46 EUR

Redakcia

Rozsiahle zlyhania štátu v oblasti porušovania ľudských práv počas pandémie boli témou konferencie odbornej verejnosti a vysokých predstaviteľov štátnych orgánov Slovenskej republiky, ktorú organizoval splnomocnenec vlády pre preverenie procesov riadenia a manažovania zdrojov počas pandémie COVID-19 MUDr. Peter Kotlár.

Odborná vedecká právnická konferencia s názvom „Limity zásahov do ľudských práv v súvislosti s ochorením COVID-19, právna situácia na Slovensku, medzinárodné štandardy, pozitívne príklady z iných štátov a návrhy de lege ferenda,“ sa uskutočnila dňa 25. 3. 2024. Konferenciu svojou účasťou podporili predseda vlády Slovenskej republiky, ministerka kultúry SR, štátny tajomník ministerstva kultúry SR, štátny tajomník ministerstva spravodlivosti SR, pozorovatelia NKÚ, zástupcovia mimovládnych organizácií ľudu a, samozrejme pozvaní odborníci z oblasti práva. Pozvaní boli zástupcovia Generálnej prokuratúry SR, verejný ochranca práv a hlavná hygienička SR, ktorí sa konferencie nezúčastnili.

„Ako splnomocnenec vlády pre danú problematiku, musím na začiatku jasne povedať, že za podstatnú časť mojej práce považujem aj organizovanie odborných konferencií, a to právnickej a lekárskej. Som lekár, a v medicíne máme zlaté pravidlo: pokiaľ sa stav pacienta zlepšuje, liečba sa nemení. Mám však pocit, že z právneho hľadiska sa počas obdobia Covidu správna právna liečba účelovo menila, právo sa ohýbalo, zneužívalo a stav pacienta (teda spoločnosti) sa stále zhoršoval. My, lekári, hovoríme: ubi pus, ibi evacua... To znamená, že ak nájdeš ložisko hnisu, otvor ho. Preto je dôležité otvoriť staré rany... staré rany minulosti, ložisko vyčistiť a nechať zahojiť ad integrum.“ uviedol MUDr. Peter Kotlár.

Výsledkom odbornej konferencie bude sumárny zborník, ktorý sa bude podrobne venovať jednotlivým témam vrátane návrhov zmien právnej úpravy. V príspevkoch, ktoré odzneli na konferencii, boli identifikované vážne nedostatky zásahov do ľudských práv a základných slobôd. Viacerí rečníci vo svojich príspevkoch pripomenuli, že Benátska komisia vo svojej predbežnej správe o opatreniach prijatých v členských štátoch v dôsledku krízy COVID-19 z roku 2020 upozornila, že aj v prípade núdzového stavu musí prevažovať základná zásada právneho štátu s tým, že významnou zárukou proti rizikám zneužitia právomoci výkonnej moci je súdne preskúmanie núdzových opatrení. Kritizovali preto skutočnosť, že akty Úradu verejného zdravotníctva SR (ÚVZ), ktoré boli vydané za vyhláseného núdzového stavu

a obmedzili základné ľudské práva a slobody nad rámec uvedený v článku 5 ods. 3 a neskôr 5 ods. 4 ústavného zákona č. 227/2002 Z. z. nevyhovovali požiadavke zákonnosti vzhľadom na svoj rozpor s normami vyššej právnej sily. Na vnútroštátnej úrovni navyše vo vzťahu k opatreniam a vyhláškam ÚVZ a uzneseniam vlády neexistovali dostupné a účinné prostriedky nápravy. Takýto stav je v zjavnom rozpore s medzinárodnými štandardmi, ktoré musí Slovenská republika dodržiavať. V tomto ohľade upozorňujeme na nasledujúce vyjadrenia účastníkov konferencie:

„Z judikatúry ESLP k požiadavke zákonnosti zásahu do ľudských práv a základných slobôd vyplýva, že právny základ musí mať určitú kvalitu – musí byť zlučiteľný s princípmi právneho štátu a musí poskytovať záruky proti svojvôli, aby diskrečná právomoc výkonnej moci nebola bezbrehá. V požiadavke zákonnosti je podľa ESLP obsiahnutá aj požiadavka procesných záruk. ESLP oznámil vláde minulý rok vyše 50 sťažností na porušenie ľudských práv v súvislosti s opatreniami a vyhláškami ÚVZ a uzneseniami vlády. Sťažovatelia namietajú, že zásahy do ich práv nevyhovovali požiadavke zákonnosti, pričom upozorňujú aj na absenciu procesných záruk. Platí pritom, že ak ESLP dospeje k záveru o porušení požiadavky zákonnosti, automaticky konštatuje porušenie namietaných článkov Dohovoru bez toho, aby sa zaoberal ich primeranosťou vo vzťahu k sledovanému zákonnému cieľu. Slovenskú právnu úpravu je potrebné čo najskôr zosúladiť s medzinárodnými štandardmi. V iných štátoch Rady Európy bol súdny prieskum opatrení výkonnej moci samozrejmosťou a predstavoval významné záruky proti jej zneužitiu, čo sa prejavilo v množstve súdnych rozhodnutí kritizujúcich prijaté opatrenia ako neodôvodnené, nelogické, nepodložené aktuálnymi vedeckými poznatkami, svojvoľné, či diskriminačné.“ uviedla JUDr. Marica Pirošíková, PhD.

„Na Slovensku nebol zabezpečený žiaden účinný súdny prostriedok prieskumu protipandemických aktov, na čo bolo aj verejne upozorňované. Súdna moc bola nehanebne zahnaná do kúta a zbavená možnosti preskúmať zákonnosť zásahov do subjektívnych práv jednotlivcov. Výkonná moc z nej urobila štatistu a bezvýznamného pasívneho pozorovateľa. Symbol justície tak nemal len páskovo previazané oči, ale bol aj bezruký, bez možnosti držať váhy a dvojsečný meč. Takýto stav nemá nič spoločné s fungovaním brzd

a protiváh, ale zaváňa totalitou. Z právneho hľadiska považujem obdobie Covidu a nemožnosť vykonať súdny prieskum protipandemických opatrení, za čierne obdobie v dejinách Slovenska. Súdny dvor Európskej únie v rozsudku vo veci Nordic Info v decembri 2023 pri výklade smernice o práve euroobčanov na voľný pohyb a zdržiavanie sa v členských štátoch stanovil podmienky, za ktorých môže dôjsť protipandemickými opatreniami k zásahu do slobody pohybu, do súkromia a do slobody podnikania garantovaných Chartou základných práv Európskej únie. Jedná sa o záruku dostatočnej oficiálnej medializácie, povinnosť odôvodnenia aktov, ako aj povinnosť umožniť napadnúť akt v súdnom alebo správnom konaní. Povinnosť oficiálnej medializácie by mala zahŕňať aj povinnosť zverejniť poučenie o opravnom prostriedku a informáciu o lehote na podanie opravného prostriedku proti aktu. To zodpovedá zásade

právnej istoty, riadnej správe vecí verejných a právu na účinnú súdnu ochranu. Tým, že na Slovensku vyššie uvedené záruky pri obmedzeniach pohybu alebo podnikania pri vzťahoch s EU dodržané neboli, Slovenská republika porušila smernicu, z čoho vzniká zodpovednosť štátu na náhradu škody spôsobenej porušením práva Európskej únie. Pre porovnanie uvádzam, že vo Francúzsku len za prvý rok pandémie vykonali na najvyššej súdnej úrovni prieskum vyše 600 žalôb podaných proti pandemickým opatreniam. Rozhodnutím sudcu, často vydaným v superrýchlom konaní do 48 hodín, tak bolo zrušené napríklad inštalovanie termokamier v školách, sledovanie zhromaždení dronmi alebo bolo nariadené, aby sa zákaz vychádzania netýkal stretnutí advokáta s klientom.“ skonštatovala sudkyňa JUDr. Dana Jelinková Dudzíková, LL.M.

V príspevku „Požiadavka zákonosti a covidová legislatíva“ sa prof. JUDr. Tomáš Lalič, PhD. z katedry ústavného práva PF UK, zaoberal tromi situáciami, kedy pandemická normotvorba nespĺňala požiadavku legality v zmysle čl. 2 ods. 2 a čl. 13 Ústavy SR. K tomu ďalej uviedol: „Konkrétne prvotné akty ÚVZ boli charakterizované ako rozhodnutia podľa Správneho poriadku bez toho, aby (i) boli adresatívne týchto rozhodnutí identifikované jednotlivito a konkrétne; (ii) mohlo ÚVZ doručiť rozhodnutie verejnou vyhláškou

a (iii) rozhodovací proces vôbec prebehol. Z týchto dôvodov nie je možné hovoriť o platnosti rozhodnutí. Po druhé, delegovaná normotvorba podľa zákona o ochrane zdravia nespĺňa kvalitatívne požiadavky a ministerstvo zdravotníctva, ÚVZ alebo RÚVZ môžu vydávať podzákonné právne akty bez toho, aby im zákonodarca určil hranice (obsah, rozsah a účel). Tým je vyprázdnená ústavná garancia zákonosti pri stanovovaní povinností a obmedzení. A po tretie, počas núdzového stavu vláda porušovala čl. 13 ods. 4 Ústavy SR, ktorý nedovoľuje obmedzovať práva na iný účel ako je predvídané. Vláda extenzívnym výkladom zasahovala do slobody náboženského vierovyznania či aspektov súkromného života hoci ich nie je možné obmedziť v núdzovom stave tým, že extenzívne vykladala obmedzenie slobody pobytu a pohybu, či zhromažďovacie práva.“

JUDr. Emília Kršíková, bývalá riaditeľka Úradu komisára pre deti upozornila na nasledovné skutočnosti: „Takmer celý jeden školský rok zatvorených škôl spôsobil ťažko napravitelnú škodu na úrovni výchovy a vzdelávania, na rozvoji a sociálnych zručností žiakov, ale, predovšetkým, vyvolal závažné následky na duševnom zdraví detí. Právo na vzdelanie, ako základné právo každého je garantované článkom 42 ods. 1 Ústavy SR, podľa ktorého je školská dochádzka zároveň povinnosťou. Čl. 51 ods. 2 Ústavy SR pripúšťa ustanoviť ústavným zákonom podmienky a rozsah obmedzenia základných práv a slobôd a rozsah povinností v čase vojny, vojnového stavu, výnimočného stavu a núdzového stavu. Rozsah dovolených obmedzení základných práv a slobôd ustanovených v čl. 5 a ods. 3 a ods. 4 ústavného zákona č. 227/2002 Z. z. obmedzenie práva na vzdelanie neobsahuje. Ustanovenie § 150 ods. 8 zákona č. 245/2008 Z. z. (školský zákon), na základe ktorého minister školstva, vedy, výskumu a športu rozhodol o prerušení školského vyučovania v základných a stredných školách, teda nespĺňalo podmienky a rozsah dovolených obmedzení základných práv a slobôd ustanovených v čl. 5 a ods. 3 písm. a), b), e), g), h), j) a ods. 4 ústavného zákona č. 227/2002 Z. z. a v spojení s čl. 51 ods. 2 Ústavy SR. Ďalej upozornila na to, že so zreteľom na dĺžku prerušenia školského vyučovania v základných a stredných školách (od 30. marca 2020 do 12. apríla 2021) a v nadväznosti na výsledky I. kola (31. októbra 2020 – 1. novembra 2020) a II. kola (18. januára 2021 – 25. januára 2021) celoplošného testovania obyvateľov SR na vírus SARS-CoV-2 nenaplnilo rozhodnutie ministra školstva požiadavku proporcionality podľa Benátskej komisie, ktorá sa musí vzťahovať tak na rozhodnutia o zákaze vychádzania a ich vykonávanie a na súvisiace opatrenia, ktoré môžu mať vplyv na iné práva a slobody, ktoré môžu pozostávať z ďalších obmedzení, ktoré môžu byť uvalené na obyvateľstvo počas zákazu vychádzania, napríklad zatvorenie škôl. Všetky tieto opatrenia musia byť primerané hrozbe a jej bezprostrednosti, nesmú trvať dlhšie ako samotná hrozba a musia sa vzťahovať iba na regióny, ktoré sú ňou postihnuté. Okrem toho, vo vzťahu k rozhodnutiu ministra neexistovali podľa právnej úpravy (§ 150 ods. 8 a 9 školského zákona) dostupné a účinné prostriedky nápravy. Zároveň citované ustanovenie školského zákona, o ktoré sa opiera rozhodnutie ministra školstva, nenaplnia imperatív obsiahnutý v čl. 28 Dohovoru o právach dieťaťa, ktorý garantuje právo dieťaťa na vzdelanie, a podľa ktorého sú štáty povinné realizovať právo na vzdelanie a na základe rovných možností zaviesť pre všetky deti bezplatné a povinné základné vzdelanie, ďalej podnecovať rozvoj rôznych foriem stredného vzdelania a prijať opatrenia na podporu pravidelnej školskej dochádzky.“ dodala.

JUDr. JCLic. Tomáš Majerčák, PhD. z katedry ústavného práva a správneho práva PF **UPJŠ** vo svojom príspevku analyzoval covidovú právnu úpravu a judikatúru v Českej republike dotýkajúcu sa obmedzenia základných práv a slobôd, čo je veľmi dôležité pre komparáciu s právnou úpravou a judikatúrou v Slovenskej republike. K tomu uviedol: „Právna úprava Českej republiky bola dôslednejšia. Zákon č. 94/2021 Zb. o mimoriadnych opatreniach pri epidémii ochorenia COVID-19 – (pandemický zákon), umožňoval vydávať mimoriadne opatrenia všeobecnej povahy ministrom zdravotníctva. Mimoriadne opatrenia museli byť riadne odôvodnené, nediskriminačné, musel byť zachovaný princíp proporcionality pri obmedzovaní základných práv a slobôd. Minister zdravotníctva na vydanie takéhoto mimoriadneho opatrenia všeobecnej povahy potreboval predchádzajúci súhlas vlády. Zákonosť týchto mimoriadnych opatrení mohol preskúmať Najvyšší správny súd ČR. Na jar v roku 2021 Najvyšší správny súd ČR s definitívnou platnosťou zrušil celý rad mimoriadnych opatrení všeobecnej povahy Ministerstva zdravotníctva ČR pre ich nezákonnosť aj neústavnosť: Niektoré mimoriadne opatrenia boli zrušené pre nedostatok odôvodnenia, niektoré boli zrušené preto, že nebol daný predchádzajúci súhlas vlády, vláda nemohla konvalidovať takéto akty dodatočným súhlasom, niektoré rozhodnutia boli zrušené, lebo boli diskriminačné, alebo neprešli testom proporcionality, a niektoré práva nebolo možné obmedziť. Nie je možné zakázať otcom byť pri pôrode, nie je možné zakázať stretávanie v rodinách, nie je možné zakázať zhromaždenia v exteriéri, je možné iba stanoviť nejaké podmienky, nie je možné zakázať bohoslužby etc.“

Následne sa dotkol náhrady škody a nemajetkovej ujmy, ktoré boli spôsobené protipandemickými opatreniami: „V tomto smere Ústavný súd ČR, jednoznačne povedal, že nárok na náhradu škody a nemajetkovej ujmy vyplýva zo samotnej listiny základných práv a slobôd, a

to z čl. 38. Jednotlivec, ktorému v príčinnej súvislosti s nezákonným opatrením všeobecnej povahy bola spôsobená materiálna či nemateriálna škoda (ujma), môže uplatniť ústavne garantovaný nárok na náhradu škody či primerané zadosťučinenie postupom podľa zákona č. 82/1998 Zb., a to výnimočne aj vtedy, ak nebolo dané opatrenie všeobecnej povahy pre nezákonnosť príslušným orgánom zrušené alebo zmenené.“

Z dôkladnej analýzy právneho manažovania pandémie COVID-19 na Slovensku teda jednoznačne vyplynulo, že Slovenská republika sa v uvedenom období odklonila nielen od medzinárodných ľudsko-právnych štandardov, ale aj od štandardov vyplývajúcich z práva Európskej únie. V následnej intenzívnej diskusii účastníci konferencie navrhovali viaceré právne riešenia na dosiahnutie súladu s týmito štandardmi do budúcnosti, ale aj na právne vysporiadanie sa so zodpovednosťou štátu vyplývajúcou z neexistencie záruk zákonnosti, nevyhnutnosti a proporcionality zásahov do ľudských práv a slobôd majúcich pôvod v aktoch ÚVZ a uzneseniach vlády. Tieto budú významným návodom pre prijatie potrebných legislatívnych zmien.

JUDr. Marica Pirošíková, PhD., poradkyňa ministra spravodlivosti SR, právnička

Lekárske noviny apríl/2024

Autor: Redakcia

V spolupráci s Botanickou záhradou UPJŠ v Košiciach vás pozývame na Podvečer s netopiermi v botanickej záhrade

📅 23. 5. 2024, 17:10, Zdroj: zelenespravy.sk , Autor: Roky Ago, Sentiment: Pozitívny, Téma: Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, Kľúčové slová: UPJŠ

Dosah: 120 GRP: 0,00 OTS: 0,00 AVE: 44 EUR

V spolupráci s Botanickou záhradou **UPJŠ** v Košiciach vás pozývame na Podvečer s netopiermi v botanickej záhrade

V spolupráci s Botanickou záhradou **UPJŠ** v Košiciach vás pozývame na Podvečer s netopiermi v botanickej záhrade.

Program začína o 17:00 prednáškou o netopieroch zameranú na detské publikum. Súčasťou programu budú aj tvorivé dielničky, ukážka kŕmenia netopierov a po zotmení pozorovanie netopierov pri jazierku

Účastníkov prosíme, aby si doniesli so sebou prenosné svietidlo

Vstup na podujatie platí podľa bežného cenníka botanickej záhrady – 4€ dospelí a 3€ zľavnený (žiaci, seniori). Detičky do 6 rokov majú vstup zdarma.

Tešíme sa na Vás 😊

@botanical_garden_upjs_kosice

Autor správy a foto netopiere.sk on Facebook

Autor: Roky Ago

Banskobystricko, číslo 21/2024; str. 8 [🔗](#)

📅 24. 5. 2024, Zdroj: **Banskobystricko**, Strana: 8, Vydavateľ: REGIONPRESS, s.r.o., Sentiment: **Pozitívny**, Téma: **Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach**, Kľúčové slová: **Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach**

Dosah: 56 200 GRP: 1,25 OTS: 0,01

(textový prepis článku nie je k dispozícii)

...Martin Orendáč, DrSc., **Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach**. Ocenenie získal za významný vedecký prínos v oblasti molekulového a nízkorozmerného magnetizmu, rozsiahlu publikačnú činnosť v prestížnych karentovaných časopisoch a za mimoriadnu grantovú úspešnosť. • Kategória Mladý vedecký pracovník/ Mladá vedecká pracovníčka: RNDr....

Košicko - okolie, číslo 21/2024; str. 13 [🔗](#)

📅 24. 5. 2024, Zdroj: **Košicko - okolie**, Strana: 13, Vydavateľ: REGIONPRESS, s.r.o., Sentiment: **Pozitívny**, Téma: **Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach**, Kľúčové slová: **Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach**

Dosah: 24 900 GRP: 0,55 OTS: 0,01

(textový prepis článku nie je k dispozícii)

...Martin Orendáč, DrSc., **Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach**. Ocenenie získal za významný vedecký prínos v oblasti molekulového a nízkorozmerného magnetizmu, rozsiahlu publikačnú činnosť v prestížnych karentovaných časopisoch a za mimoriadnu grantovú úspešnosť. • Kategória Mladý vedecký pracovník/ Mladá vedecká pracovníčka: RNDr....

Košicko, číslo 21/2024; str. 9 [🔗](#)

📅 24. 5. 2024, Zdroj: **Košicko**, Strana: 9, Vydavateľ: **REGIONPRESS, s.r.o.**, Sentiment: **Pozitívny**, Téma: **Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach**, Kľúčové slová: **Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach**

Dosah: 92 130 GRP: 2,05 OTS: 0,02

(textový prepis článku nie je k dispozícii)

...Košice I, Sever, Košice I, Sídliisko Ťahanovce, Košice I, Staré Mesto, Košice I, Ťahanovce, Košice II, Myslava, Košice II, Pereš, Košice II, Sídliisko KVP, Košice II, Šaca, Košice II, Západ, Košice III, Dargovských hrdinov, Košice III, Košická Nová Ves, Košice IV, Barca, Košice IV, Juh, Košice IV, Nad jazerom, Košice IV, Vyšné Opátske UNIVERZITA TRETIEHO VEKU **UNIVERZITA**...

Košicko, číslo 21/2024; str. 13 [🔗](#)

📅 24. 5. 2024, Zdroj: **Košicko**, Strana: 13, Vydavateľ: REGIONPRESS, s.r.o., Sentiment: **Pozitívny**, Téma: **Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach**, Kľúčové slová: **Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach**

Dosah: 92 130 GRP: 2,05 OTS: 0,02

(textový prepis článku nie je k dispozícii)

...Martin Orendáč, DrSc., **Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach**. Ocenenie získal za významný vedecký prínos v oblasti molekulového a nízkorozmerného magnetizmu, rozsiahlu publikačnú činnosť v prestížnych karentovaných časopisoch a za mimoriadnu grantovú úspešnosť. • Kategória Mladý vedecký pracovník/ Mladá vedecká pracovníčka: RNDr....

Gemersko, číslo 21/2024; str. 9 [↗](#)

📅 24. 5. 2024, Zdroj: **Gemersko**, Strana: 9, Vydavateľ: REGIONPRESS, s.r.o., Sentiment: **Pozitívny**, Téma: **Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach**, Kľúčové slová: **Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach**

Dosah: 30 830 GRP: 0,69 OTS: 0,01

(textový prepis článku nie je k dispozícii)

...Martin Orendáč, DrSc., **Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach**. Ocenenie získal za významný vedecký prínos v oblasti molekulového a nízkorozmerného magnetizmu, rozsiahlu publikačnú činnosť v prestížnych karentovaných časopisoch a za mimoriadnu grantovú úspešnosť. • Kategória Mladý vedecký pracovník/ Mladá vedecká pracovníčka: RNDr....

Martinsko, číslo 21/2024; str. 14 [🔗](#)

📅 24. 5. 2024, Zdroj: **Martinsko**, Strana: 14, Vydavateľ: **REGIONPRESS, s.r.o.**, Sentiment: **Pozitívny**, Téma: **Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach**, Kľúčové slová: **Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach**

Dosah: **38 570** GRP: **0,86** OTS: **0,01**

(textový prepis článku nie je k dispozícii)

...Martin Orendáč, DrSc., **Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach**. Ocenenie získal za významný vedecký prínos v oblasti molekulového a nízkorozmerného magnetizmu, rozsiahlu publikačnú činnosť v prestížnych karentovaných časopisoch a za mimoriadnu grantovú úspešnosť. • Kategória Mladý vedecký pracovník/ Mladá vedecká pracovníčka: RNDr....

Oravsko, číslo 21/2024; str. 5 [📄](#)

📅 24. 5. 2024, Zdroj: **Oravsko**, Strana: 5, Vydavateľ: **REGIONPRESS, s.r.o.**, Sentiment: **Pozitívny**, Téma: **Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach**, Kľúčové slová: **Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach**

Dosah: 34 980 GRP: 0,78 OTS: 0,01

(textový prepis článku nie je k dispozícii)

...Martin Orendáč, DrSc., **Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach**. Ocenenie získal za významný vedecký prínos v oblasti molekulového a nízkorozmerného magnetizmu, rozsiahlu publikačnú činnosť v prestížnych karentovaných časopisoch a za mimoriadnu grantovú úspešnosť. • Kategória Mladý vedecký pracovník/ Mladá vedecká pracovníčka: RNDr....

Liptovsko, číslo 21/2024; str. 8 [🔗](#)

📅 24. 5. 2024, Zdroj: **Liptovsko**, Strana: 8, Vydavateľ: REGIONPRESS, s.r.o., Sentiment: **Pozitívny**, Téma: **Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach**, Kľúčové slová: **Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach**

Dosah: 37 270 GRP: 0,83 OTS: 0,01

(textový prepis článku nie je k dispozícii)

...Martin Orendáč, DrSc., **Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach**. Ocenenie získal za významný vedecký prínos v oblasti molekulového a nízkorozmerného magnetizmu, rozsiahlu publikačnú činnosť v prestížnych karentovaných časopisoch a za mimoriadnu grantovú úspešnosť. • Kategória Mladý vedecký pracovník/ Mladá vedecká pracovníčka: RNDr....

Prešovsko, číslo 21/2024; str. 6 [🔗](#)

📅 24. 5. 2024, Zdroj: **Prešovsko**, Strana: 6, Vydavateľ: REGIONPRESS, s.r.o., Sentiment: Pozitívny, Téma: Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, Kľúčové slová: Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach

Dosah: 49 940 GRP: 1,11 OTS: 0,01

(textový prepis článku nie je k dispozícii)

...Martin Orendáč, DrSc., **Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach**. Ocenenie získal za významný vedecký prínos v oblasti molekulového a nízkorozmerného magnetizmu, rozsiahlu publikačnú činnosť v prestížnych karentovaných časopisoch a za mimoriadnu grantovú úspešnosť. • Kategória Mladý vedecký pracovník/ Mladá vedecká pracovníčka: RNDr....

Bardejovsko, číslo 21/2024; str. 14 [🔗](#)

📅 24. 5. 2024, Zdroj: **Bardejovsko**, Strana: 14, Vydavateľ: REGIONPRESS, s.r.o., Sentiment: **Pozitívny**, Téma: **Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach**, Kľúčové slová: **Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach**

Dosah: 37 210 GRP: 0,83 OTS: 0,01

(textový prepis článku nie je k dispozícii)

...Martin Orendáč, DrSc., **Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach**. Ocenenie získal za významný vedecký prínos v oblasti molekulového a nízkorozmerného magnetizmu, rozsiahlu publikačnú činnosť v prestížnych karentovaných časopisoch a za mimoriadnu grantovú úspešnosť. • Kategória Mladý vedecký pracovník/ Mladá vedecká pracovníčka: RNDr....

Zvolensko, číslo 21/2024; str. 9 [🔗](#)

📅 24. 5. 2024, Zdroj: **Zvolensko**, Strana: 9, Vydavateľ: REGIONPRESS, s.r.o., Sentiment: **Pozitívny**, Téma: **Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach**, Kľúčové slová: **Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach**

Dosah: 38 400 GRP: 0,85 OTS: 0,01

(textový prepis článku nie je k dispozícii)

...Martin Orendáč, DrSc., **Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach**. Ocenenie získal za významný vedecký prínos v oblasti molekulového a nízkorozmerného magnetizmu, rozsiahlu publikačnú činnosť v prestížnych karentovaných časopisoch a za mimoriadnu grantovú úspešnosť. • Kategória Mladý vedecký pracovník/ Mladá vedecká pracovníčka: RNDr....

Levicko, číslo 21/2024; str. 6 [↗](#)

📅 24. 5. 2024, Zdroj: **Levicko**, Strana: 6, Vydavateľ: **REGIONPRESS, s.r.o.**, Sentiment: **Pozitívny**, Téma: **Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach**, Kľúčové slová: **Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach**

Dosah: **30 580** GRP: **0,68** OTS: **0,01**

(textový prepis článku nie je k dispozícii)

...Martin Orendáč, DrSc., **Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach**. Ocenenie získal za významný vedecký prínos v oblasti molekulového a nízkorozmerného magnetizmu, rozsiahlu publikačnú činnosť v prestížnych karentovaných časopisoch a za mimoriadnu grantovú úspešnosť. • Kategória Mladý vedecký pracovník/ Mladá vedecká pracovníčka: RNDr....

Nitriansko, číslo 21/2024; str. 8 [↗](#)

📅 24. 5. 2024, Zdroj: **Nitriansko**, Strana: 8, Vydavateľ: REGIONPRESS, s.r.o., Sentiment: **Pozitívny**, Téma: **Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach**, Kľúčové slová: **Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach**

Dosah: 54 930 GRP: 1,22 OTS: 0,01

(textový prepis článku nie je k dispozícii)

...Martin Orendáč, DrSc., **Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach**. Ocenenie získal za významný vedecký prínos v oblasti molekulového a nízkorozmerného magnetizmu, rozsiahlu publikačnú činnosť v prestížnych karentovaných časopisoch a za mimoriadnu grantovú úspešnosť. • Kategória Mladý vedecký pracovník/ Mladá vedecká pracovníčka: RNDr....

Zoológ: Štát zlyháva nielen v prevencii proti medveďom, opatrenia sa v novele výrazne obmedzili

24. 5. 2024, 0:00, Zdroj: hnonline.sk, Vydavateľ: MAFRA Slovakia, a.s., Autor: Sandra Sokologorská, Sentiment: Ambivalentný, Téma: Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, Kľúčové slová: UPJŠ

Dosah: 165 930 GRP: 3,69 OTS: 0,04 AVE: 1141 EUR

Odborník Marcel Uhrin hovorí v rozhovore aj o tom, či bude riziko stretu s medveďmi počas leta vysoké.

Minulý rok vyšla štúdia Karlovej univerzity, že na Slovensku počet medveďov nestúpa, ale je to naopak.

Hovorme skôr o záverečných správach, vedecky formálne štúdia uverejnená nebola. Podobne ako aj skoršia štúdia, ktorú zastrešoval profesor Paule zo Zvolena, ako aj táto, ktorú spomínate, sú metodicky podobné. Opierajú sa o genetickú analýzu tkanív medveďa z nazbieraného trusu medveďov, identifikujú sa v nich určité genetické znaky a na základe toho sa rôznymi metódami odhadne ich populácia.

Skoršia štúdia hovorila o počte 1 256, tá novšia o 1 056.

Faktom je, že v súčasnosti nič presnejšie nemáme, všetky ostatné metódy odhadu početnosti založené napríklad na stopovaní alebo pozorovaní jedincov sú zaťažené oveľa väčšou chybou. Nedá sa totiž pri nich s presnosťou povedať, či sa nezapočítavajú rovnaké medvede. Podľa môjho názoru sú čísla počtu medveďov z oboch štúdií porovnateľné, nehovoria ani tak o poklese, ale skôr o tom, že populácia nenarástla alebo je stabilná. Sú však indície, že k nejakému nárastu došlo.

Aké to sú?

Ich areál sa mierne zväčšil, medvede sú teraz aj tam, kde pred povedzme 20 rokmi neboli. Ďalej, medvedice majú väčší počet mláďat. Dovolím si teda povedať, že populácia narástla, ale netrúfnem si povedať o koľko.

V súvislosti s aktuálnymi stretmi ľudí s medveďmi sa teraz častejšie spomína ich premnoženie.

Ako ekológ nemám to slovo rád, pretože najmä v prípade šeliem považujeme za premnožené také populácie, ktoré vyčerpávajú svoje zdroje. Najdôležitejšie sú potrava, prostredie, napríklad úkryty a sexuálni partneri. Toto v prípade medveďa neplatí.

Pre výskyt medveďa sa bude vyhlasovať mimoriadna situácia, rozhodol parlament

Spomínali ste, že sa rozšíril ich areál. Prečo sa to deje?

Tento problém je komplexný a nedá sa zredukovať len na pomenovanie jednej príčiny. Jednou z nich môže byť práve nárast populácie, potom je tu niekoľko fenoménov, ktoré k tomu prispievajú. Napríklad ústup ľudí z krajiny, zarástli nelesné plochy, ktoré boli pred 100 rokmi intenzívne obhospodávané. Ďalším javom je aditívna potrava, ktorú v takom rozsahu, ako máme dnes, spreď niekoľkých desiatok rokov nepoznáme, aj podľa Národného lesníckeho centra je prevažne v medvedej krajine viac ako 6 000 krmovísk, ktoré sú primárne inštalované pre diviaky, čo však medvede, samozrejme, nerozlišujú a chodia sa tam tiež nažrať. Takže je úplne bežné, že v ich truse nájdeme aj na jar potravu z krmovísk, ako sú pšenica a kukurica, ku ktorým by sa v tom období v prírode inak nedostali. Ťažko kvantifikovateľné sú vplyvy urbanizácie našej krajiny.

Vzrástli za posledné roky strety s medveďmi, alebo sa to v podobnom rozsahu dialo aj v minulosti?

Podľa štatistiky od roku 2000 počet stretov, ktoré sa skončili zranením alebo úmrtím, narastá, aj keď je tam určité kolísanie. V minulom roku počet stretov tiež narástol.

Môže to byť aj tým, že sa nejakým spôsobom zmenilo ich správanie?

Myslím si, že je to dôsledok učenia, šelmy sú inteligentné zvieratá, medvede sú zároveň z hľadiska potravinových preferencií všežraví oportunisti, to znamená, že idú za potravou, kde ju ľahko získajú. V jarnom období, keď ešte nemajú k dispozícii prirodzené lesné plody typu bukvice alebo žalude, preto prekonávajú svoju prirodzenú plachosť voči človeku a miera do oblastí, kde jedlo nájdú.

V tomto prípade by sme to teda mohli označiť za určitú zmenu správania.

Áno, ale keby neprirodzená potrava napríklad vo forme odpadov či krmovísk v obciach a pri nich zmizla, vedľa si ju nájsť v inom priestore. Dobrým príkladom je tatranská oblasť, kde zásahový tím za posledné roky s obcami intenzívne komunikoval a vyriešila sa v nich problematika odpadu. Z dvesto pozorovaní medveďov v intraviláne sa vďaka tomu ich počet znížil na desiatky. Preventívne opatrenia teda fungujú.

Sú medzi medveďmi aj výnimky, ktoré preferujú takýto typ potravy?

Samozrejme, sú medvede, ktorým hovoríme antropotolerantné, ktoré sa výrazne naučia na neprirodzenú potravu a chodia do blízkosti ľudí.

Ovplyvňuje medvede aj klimatická zmena, napríklad ich hibernáciu?

Tu môžeme len hypotetizovať, lebo nemáme konkrétne dáta. Ale niektoré javy sa pomenovať dajú. Jednak je menšia snehová pokrývka v areáli medveďa, čo vytvára priestor na to, že nájde potravu prakticky v priebehu celej sezóny. Každý jedinec tiež nemusí vždy zazimovať. Skracuje sa napríklad cyklus semenných rokov buka, ktorý bol predtým spravidla päť rokov. Dnes je v dôsledku vyšších teplôt častejší, produkuje sa teda viac prirodzenej potravy medveďa a aj to má vplyv na produkciu mláďat. K hibernácii treba tiež povedať, že medveď nie je pravý zimný spáč, samice rodia v zime. Ďalší následok klimatickej zmeny, ktorý sa však prejaví neskôr, je, že v nižších polohách postupne odumierajú smrekové porasty a tiež budú nahrádzané prevažne bukom.

Ako hodnotíte prípad z konca marca v Liptovskom Mikuláši, kde medveď zaútočil na piatich ľudí?

Na videách vidno, že ten medveď sa veľmi bál, pričom ľudia jeho stres ešte zvyšovali. Určite nešlo o medveďa so zmeneným správaním, jednoznačne chcel odísť uniknúť a ľudia sa mu iba nešťastnou náhodou priplietali do cesty.

Agresívny medveď v centre Liptovského Mikuláša zaútočil na piatich ľudí, vraví primátor Blcháč

Vraveli ste, že v jarných mesiacoch sa medvede približujú k ľudským obydliam, lebo ešte nemajú dostatok prirodzenej potravy. S príchodom leta môže teda nastať zmena a tých stretov bude tiež menej?

Miera rizika bude približne rovnako vysoká, lebo v okolí obcí je stále potravu, na ktorú sú naučené chodiť. Treba si všimnúť, že výskytu vo veľkých mestách sú naozaj výnimočné. Keby v Liptovskom Mikuláši nebol na jeho okraji odpad a ďalšia iná súhra okolností, tak medveď doň nevojde. Aj smrteľný prípad stretu v Demänovskej doline sa udial na jar, keď medvede vyliezajú z brlohov a začínajú hľadať potravu, a v priestore, ktorý je ich prirodzeným areálom, kde ľudia v podstate nemali čo robiť.

Aké sú ešte efektívne riešenia okrem odstránenia odpadu, ktoré dokážu minimalizovať riziko stretov s medveďmi?

Táto problematika je tiež veľmi komplexná. V prvom rade by sme ich mali prestať kŕmiť. Dôkladne dbať na prevenciu, ako to robíme napríklad aj v zdravotníctve pri prehliadkach. Vieme, že prevencia je predsa len lacnejšia, ako už samotné riešenie konkrétneho problému. Nedávno som bol na Aljaške, kde všetci vedia, čo, kedy a prečo sa nemá vyhadzovať a ako sa správať. Dokonca tam majú dva druhy medveďov aj v urbanizovaných oblastiach a nenájdete tam jediný nezabezpečený kontajner. Aj u nás treba smerovať prevenciu viac k ľuďom, napríklad že mŕtve zvieratá a iný biologický odpad sa nemá vyhadzovať za obec.

Čo ďalej?

Potom je, samozrejme, dôležitá disciplína návštevníkov prírody. Zmenšiť v podhorských oblastiach výmeru nutričných plodín, ako je kukurica, je síce náročné, ale prečo by sa tomu ministerstvá nemohli venovať? Nepoznám žiadnu krajinu v Európe alebo v Amerike s medveďou populáciou, kde by manažment, ktorý by zahŕňal prevenciu voči rizikovým medveďom, ale aj systém lovných kvót, bol takou politickou témou ako na Slovensku. Toto majú riešiť odborníci, upokojiť atmosféru a vysvetľovať, a nie politici, ktorí len priživujú atmosféru strachu.

Prejdime na odporúčania pre turistov, hubárov, ako sa správať v lese, aby sa vyhli stretnutiu s medveďom.

Rizikové časy v priebehu dňa sú svitanie a súmrak, vtedy treba byť obozretný. Turistické chodníky a uzávery naozaj nie sú nezmysel, je to pre dobro ľudí. Nepochopím, že niekto môže behať v medveďej oblasti so slúchadlami na ušiach. Treba teda vnímať okolie a prispôbiť svoje správanie oblasti, kde môže byť medveď. Takisto nemať psa bez vŕdzky v húštinovom lese. Keď si všimnete trus, treba si pozrieť, či je čerstvý. Neskladovať jedlo pri táborení, určite nie v stane, a všade udržiavať čistotu.

Všeobecné pravidlo je, predpokladám, tiež nebyť ticho.

Áno, normálny hovor významne eliminuje riziko stretnutia. Samozrejme, nedá sa úplne vylúčiť. Moje strety s medveďom napríklad boli v podmienkach nepriaznivého vetra alebo nemal som prehľad v teréne, zahol som do zákruty a medveď bol tam. Oveľa nebezpečnejší však môže byť aj diviak.

Prečo?

Evidencia zranení po strete s diviakom je oveľa väčšia, ale nevedie sa, pretože sa nepovažuje za nebezpečné zviera.

Zaberá na vyhnutie sa medveďovi aj zvonček, ak je človek sám?

Áno, ale je to monotónny zvuk, takže po chvíli si naň môže medveď navyknúť. Preto treba radšej aj zapísať, jednoducho meniť zvuk. Keď chodíte s turistickými paličkami, treba nimi občas pobúchať po kmeni stromu, je to dobré, ak ide človek sám. Ale najmä platí, že sa treba obzerať.

Ako sa správať, ak stretnete medveďa alebo ak zaútočí. TANAP radí, čo by ste mali mať pri sebe

Čo robiť, ak medveďa aj napriek všetkým opatreniam zbadáme?

Napríklad na hrebeňovke Nízkych Tatier nie je problém nad hornou hranicou lesa na svahoch vidieť medveďa, to sa mi stalo veľakrát. On sa tam pokojne pasie na čučoriedčí alebo na jarabine. Ľudia majú v súčasnosti tendenciu urobiť si selfie, približovať sa k zvieratú, čo je zásadná chyba. Nikdy totiž nevieme, či tam nie je ešte iný medveď, ktorého nevidíme.

A keď sa to stane na chodníku?

Vtedy pomaličky ustupovať. Prudké pohyby proti nemu alebo aj od neho môže vnímať ako agresiu.

Čo ak narazíme len na medveďa?

Vtedy okamžite preč. Ľudia si často myslia, že je opustené, ale samica ho nájde aj na tri kilometre ďaleko, tak ďaleko sa dokážu navzájom odtúlať. Ideálne v takom smere, v akom sme prišli, by sme mali ustúpiť a nepokračovať ďalej.

Treba pri sebe nosiť sprej proti medveďom?

Áno, dnes by som to odporúčal. Najlepšie v batohu s vonkajším vreckom. Kvalitné spreje majú vysoké dávky kapsaicínu, takže keď si to omylom človek vstreknú do oka, môže si sám privodiť problém. Treba si ho preto aj predtým doma odskúšať, aby ste ho už v kolíznej situácii vedeli použiť.

Čo znamená, ak sa medveď postaví na zadné?

To ešte nie je hrozba, len sa obzerá, je zvedavý. Keď vyhodnotí, že sa nič nedeje, opäť sa spustí na štyri. Každý medveď má inú únikovú vzdialenosť, ktorá keď sa prekoná, dôjde k obrannému útoku.

Čo sa dá považovať za signál, že človeka vníma ako hrozbu?

Keď začne fučať, nervózne sa pohybuje hore-dole, prudšie kýve hlavou z jednej strany na druhú, prípadne hrabe končatinami. To sú prejavy agresivity, vtedy v žiadnom prípade netreba ustupovať. Vtedy došlo k niečomu, čo vyhodnotil ako hrozbu.

Je vtedy teda najlepšie ľahnúť si na brucho, dať si nohy od seba a chrániť si rukami hlavu?

Vieme zo štatistík, že prejav pasivity a imobility je pre medveďa signálom pomínutia hrozby a keďže nie sme jeho prirodzená potrava, stratí záujem o nás a odíde. Je dôležité pokúsiť sa chrániť mäkké časti tela, napríklad krk.

Došlo niekedy u nás aj k predátorskému útoku medveďa?

Na území strednej Európy o tom nemám vedomosť. Aj to, čo sa hovorí o prípade v Demänovskej doline, v žiadnom prípade nie je dokázané, že to tak naozaj bolo.

V parlamente v stredu prešla novela zákona, ktorá má zjednodušiť odstrel medveďov na Slovensku. Pre jeho výskyt sa bude vyhlasovať mimoriadna situácia. Po jej vyhlásení sa bude zakazovať vytvárať vlniská, ktoré by mohli medvede prilákať. Zároveň bude samospráva musieť odstrániť už existujúce vlniská na území s vyhlásenou mimoriadnou situáciou. Návrh pôvodne hovoril o pojme „veľká šelma“, čo by však zahŕňalo aj elimináciu rysa, vlka či šakala, to napokon poslanci pozmenili. Čo hovoríte na zmeny v zákone?

To, že novela pôvodne zahŕňala aj vlka a rysa bol v princípe nezmysel. Stále platí, že opatrenia v záujme zabezpečenia voči ohrozeniu zdravia už v legislatíve máme. Čo sa týka akýchkoľvek typov krmovísk, novela počítá s ich zákazom len prípade vyhlásenia akejkoľvek mimoriadnej situácie, detaily znenia právnej normy ešte nepoznáme, kontrola aditívnej potravy je tak ale na pol ceste a osobne to nepovažujem za systémové preventívne opatrenie. Podľa mojich informácií lepšie opozičné návrhy smerujúce k prevencii boli odmietnuté.

Myslíte si, že štát v rámci preventívnych opatrení voči šelmám zlyháva?

Áno, napríklad v podpore farmárov a obhospodarovateľov, vo financovaní preventívnych opatrení, napríklad ohradníkov, u včelárov v možnosti zabezpečovať včelíny. Takisto zlyháva v kompenzácii škôd, ktoré mu chránený živočích spôsobuje. To sa netýka len šeliem, ale napríklad aj kormorána. Ani v prijatej novele veľmi nevidno kroky k zlepšeniu povedomia o komplexnosti problému, niečo, čo by upokojilo verejnú mienku, počúvame len o riešení problému odstrelom veľkého počtu šeliem, preventívne opatrenia politici v novele

výrazne obmedzili. Ale ak nevyriešime ostatné príčiny, problémy sa budú vracieť. Uvediem na porovnanie, dopravné nehody nezmiznú, keď povolíme šoférom piť. Ani problémy s medveďmi úplne nezmiznú, keď do nich budeme len intenzívne strieľať, ale budeme ich aj naďalej kŕmiť.

Kto je Marcel Uhrin

Je to uznávaný zoológ a ekológ. Pätnásť rokov pracoval v organizáciách štátnej ochrany prírody, bol riaditeľom Národného parku Muránska planina, v súčasnosti je docentom v Ústave biologických a ekologických vied **UPJŠ** v Košiciach, kde vyučuje najmä zoológiu stavovcov.

Autor: Sandra Sokologorská

Štát nielen v prevencii proti medveďom zlyháva [✉](#)

📅 24. 5. 2024, Zdroj: **Hospodárske noviny**, Strana: 14, Vydavateľ: **MAFRA Slovakia, a.s.**, Autor: **Sandra**

Sokologorská, Sentiment: **Ambivalentný**, Téma: **Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach**, Kľúčové slová: **Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach**

Dosah: 11 426 GRP: 0,25 OTS: 0,00 AVE: 4554 EUR

Rubrika: ROZHOVOR

Za premnožené považujeme populácie, ktoré vyčerpávajú svoje zdroje. To v prípade medveďa neplatí, hovorí zoológ a ekológ Marcel Uhrin.

sandra.sokologorska@mafraslovakia.sk

Minulý rok vyšli záverečné správy zo štúdie Karlovej univerzity o tom, že na Slovensku počet medveďov nestúpa, ale je to naopak.

Podobne ako aj skoršia štúdia, ktorú zastrešoval profesor Paule zo Zvolena, tak aj táto, ktorú spomínate, sú metodicky podobné. Opierajú sa o genetickú analýzu tkanív medveďa z nazbieraného trusu medveďov, identifikujú sa v nich určité genetické znaky a na základe toho sa rôznymi metódami odhadne ich populácia.

Skoršia štúdia hovorila o počte 1 256, tá novšia o 1 056.

Faktom je, že v súčasnosti nič presnejšie nemáme, všetky ostatné metódy odhadu početnosti založené napríklad na stopovaní alebo pozorovaní jedincov sú zaťažené oveľa väčšou chybou. Nedá sa totiž pri nich s presnosťou povedať, či sa nezapočítavajú rovnaké medvede. Podľa môjho názoru sú čísla počtu medveďov z oboch štúdií porovnateľné, nehovoria ani tak o poklese, ale skôr o tom, že populácia nenarástla alebo je stabilná. Sú však indície, že k nejakému nárastu došlo.

Aké to sú?

Ich areál sa mierne zväčšil, medvede sú teraz aj tam, kde pred povedzme 20 rokmi neboli. Ďalej, medvedice majú väčší počet mláďat. Dovolím si teda povedať, že populácia narástla, ale netrúfnem si povedať o koľko.

V súvislosti s aktuálnymi stretmi ľudí s medveďmi sa teraz častejšie spomína ich premnoženie.

Ako ekológ nemám to slovo rád, pretože najmä v prípade šeliem považujeme za premnožené také populácie, ktoré vyčerpávajú svoje zdroje. Najdôležitejšie sú potrava, prostredie, napríklad úkryty a sexuálni partneri. Toto v prípade medveďa neplatí.

Vzrástli za posledné roky strety s medveďmi alebo sa to v podobnom rozsahu dialo aj v minulosti?

Podľa štatistiky od roku 2000 počet stretov, ktoré sa skončili zranením alebo úmrtím, narastá, aj keď je tam určité kolísanie. V minulom roku počet stretov tiež narástol.

Môže to byť aj tým, že sa nejakým spôsobom zmenilo ich správanie?

Myslím si, že je to dôsledok učenia, šelmy sú inteligentné zvieratá, medvede sú zároveň z hľadiska potravinových preferencií všežraví oportunisti, to znamená, že idú za potravou, kde ju ľahko získajú. V jarnom období, keď ešte nemajú k dispozícii prirodzené lesné plody typu bukvice alebo žalude, preto prekonávajú svoju prirodzenú plachosť voči človeku a miera do oblastí, kde jedlo nájdu.

V tomto prípade by sme to teda mohli označiť za určitú zmenu správania.

Áno, ale keby neprirodzená potrava napríklad vo forme odpadov či krmív v obciach a pri nich zmizla, vedľa si ju nájsť v inom priestore. Dobrým príkladom je tatranská oblasť, kde zásahový tím za posledné roky s obcami intenzívne komunikoval a vyriešila sa v nich problematika odpadu. Z dvesto pozorovaní medveďov v intraviláne sa vďaka tomu ich počet znížil na desiatky. Preventívne opatrenia teda fungujú.

Sú medzi medveďmi aj výnimky, ktoré preferujú takýto typ potravy?

Samozrejme, sú medvede, ktorým hovoríme antropotolerantné, ktoré sa výrazne naučia na neprirodzenú potravu a chodia do blízkosti ľudí.

Ako hodnotíte prípad z konca marca v Liptovskom Mikuláši, kde medveď zaútočil na piatich ľudí?

Na videách vidno, že ten medveď sa veľmi bál, pričom ľudia jeho stres ešte zvyšovali. Určite nešlo o medveďa so zmeneným správaním, jednoznačne chcel odtiať uniknúť a ľudia sa mu iba nešťastnou náhodou priplietali do cesty. Treba si všimnúť, že výskyty medveďov vo veľkých mestách sú naozaj výnimočné. Keby v Liptovskom Mikuláši nebol na jeho okraji odpad a ďalšia iná súhra okolností, tak medveď doň nevojde. Aj smrteľný prípad stretnutia v Demänovskej doline sa udial na jar, keď medvede vyliezajú z brlohov a začínajú hľadať potravu, a v priestore, ktorý je ich prirodzeným areálom, kde ľudia v podstate nemali čo robiť.

Aké sú ešte efektívne riešenia, ktoré dokážu minimalizovať riziko stretov s medveďmi?

Táto problematika je veľmi komplexná. V prvom rade by sme ich mali prestať kŕmiť. Dôkladne dbať na prevenciu, ako to robíme napríklad aj v zdravotníctve pri prehliadkach. Vieme, že prevencia je predsa len lacnejšia ako už samotné riešenie konkrétneho problému. Nedávno som bol na Aljaške, kde všetci vedia, čo, kedy a prečo sa nemá vyhadzovať a ako sa správať. Dokonca tam majú dva druhy medveďov aj v urbanizovaných oblastiach a nenájdete tam jediný nezabezpečený kontajner. Aj u nás treba smerovať prevenciu viac k ľuďom, napríklad že mŕtve zvieratá a iný biologický odpad sa nemá vyhadzovať za obec.

Čo ďalej?

Potom je, samozrejme, dôležitá disciplína návštevníkov prírody. Zmenšiť v podhorských oblastiach výmeru nutričných plodín, ako je kukurica, je síce náročné, ale prečo by sa tomu ministerstvá nemohli venovať? Nepoznám žiadnu krajinu v Európe alebo v Amerike s medveďou populáciou, kde by manažment, ktorý by zahŕňal prevenciu proti rizikovým medveďom, ale aj systém lovných kvót, bol takou politickou témou ako na Slovensku. Toto majú riešiť odborníci, upokojiť atmosféru a vysvetľovať, a nie politici, ktorí len priživujú atmosféru strachu.

V parlamente v stredu prešla novela zákona, ktorá má zjednodušiť odstrel medveďov na Slovensku. Pre jeho výskyt sa bude vyhlasovať mimoriadna situácia. Po jej vyhlásení sa bude zakazovať vytvárať vlniská, ktoré by ich mohli prilákať. Samospráva bude musieť odstrániť aj už existujúce vlniská na území s mimoriadnou situáciou. Návrh pôvodne hovoril o pojme „veľká šelma“, čo by však zahŕňalo aj elimináciu rysa či vlka, to poslanci pozmenili. Čo hovoríte na zmeny v zákone?

To, že novela pôvodne zahŕňala aj vlka a rysa, bol v princípe nezmysel. Stále platí, že opatrenia v záujme zabezpečenia voči ohrozeniu zdravia už v legislatíve máme. Čo sa týka akýchkoľvek typov krmovísk, novela počítá s ich zákazom len prípade vyhlásenia akejkoľvek mimoriadnej situácie, detaily znenia právnej normy ešte nepoznáme, kontrola aditívnej potravy je tak na pol ceste a osobne to nepovažujem za systémové preventívne opatrenie. Podľa mojich informácií lepšie opozičné návrhy smerujúce k prevencii boli odmietnuté.

Myslíte si, že štát v rámci preventívnych opatrení voči šelmám zlyháva?

Áno, napríklad v podpore farmárov a obhospodarovateľov, vo financovaní preventívnych opatrení, napríklad ohradníkov, u včelárov v možnosti zabezpečovať včelíny. Takisto zlyháva v kompenzácii škôd, ktoré mu chránený živočích spôsobuje. To sa netýka len šeliem, ale napríklad aj kormorána. Ani v prijatej novele veľmi nevidno kroky k zlepšeniu povedomia o komplexnosti problému, niečo, čo by upokojilo verejnú mienku, počúvame len o riešení problému odstrelom veľkého počtu šeliem, preventívne opatrenia politici v novele výrazne obmedzili. Ale ak nevyriešime ostatné príčiny, problémy sa budú vracaať. Uvediem na porovnanie, dopravné nehody nezmiznú, keď povolíme šoférom piť. Ani problémy s medveďmi úplne nezmiznú, keď do nich budeme len intenzívne strieľať, ale budeme ich aj naďalej kŕmiť.

Keby v Liptovskom Mikuláši nebol na jeho okraji odpad a ďalšia iná súhra okolností, medveď doň nevojde, hovorí odborník Marcel Uhrin.

FOTO: ROMANA UHRINOVÁ

Podľa mojich informácií boli lepšie opozičné návrhy smerujúce k prevencii proti medveďom odmietnuté.

KTO JE MARCEL UHRIN

Je to uznávaný zoológ a ekológ. Pätnásť rokov pracoval v organizáciách štátnej ochrany prírody, bol riaditeľom Národného parku Muránska planina, v súčasnosti je docentom a profesorom v Ústave biologických a ekologických vied Prírodovedeckej fakulty **Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach**, kde vyučuje najmä zoológiu stavovcov.

Autor: Sandra Sokologorská